

Ի նմանութիւն՝ կամ լաւ ևս 'ի յիշատակ հին Ղրիմեցի Սուրբ Նշան վանքին շինած են Նախիջևանցիք այս նոր վանքս. այլ նախատիպը ոչ միայն իւր հնութեամբն՝ այլ և շատ մասամբ գերազոյն է քան զնորս: Հնոյն վրայ մինչև ցայսօր յայտնի կ'երևայ հայկական ճարտարապետութեան ճաշակ, վսեմութիւն, գեղեցկութիւն և ամրութիւն. միով բանիւ՝ ազգային պատմութեան տեղեակ ճանապարհորդը շոշափելով կը նշմարէ, որ այդ վեց դարուց վանքին շինութեան վրայ աշխատած են՝ զտարաբաղդիկն Անի աննման գեղեցկութեամբ զարդարող քարակովք: Այլ մեք դառնալով այժմ՝ դարձեալ Նախիջևանու Սուրբ Խաչին, Ղրիմեան Սուրբ Նշանի վրայ 'ի ստորև խօսիլ կը խոստանանք:

Վանքի ընդարձակ պարտէզը՝ մի միայն ամառուան տաքին ազատ շունչ առնելու տեղ է Նախիջևանցուց համար. անշուշտ վանքին սրբազան հիմնադիրն այդ նպատակաւ տնկել տուած է այդ պարտէզը, որպէս զի Ղրիմու հովասուն լերանց և անտառաց սօվոր ժողովուրդը հոս գալով՝ առնուկարօտը կորուսեալ հայրենեաց: Սրբազան ամառնորդն իւր նպատակին հասած է, այլ իմ կարծեօք Նախիջևանցիք անդր ևս անցած են հիմնադիրն նպատակէն. զի Սուրբ Խաչ ոչ միայն Նախիջևանցուց զբօսարան դարձուցեր են, այլ հասարակաց ճեմելեաց տեղի երկուց քաղաքաց՝ Նախիջևանու և Ռոստովի, ուր սահմանեալ օրեր՝ կուգան երեկոյին խուռն բազմութիւն ազգայնոց և օտարաց, և մինչև ցկէս գիշեր կը զբօսնուն վանքին պարտիզին մէջ, արք և կանայք, ուր կը հնչեն պարք երաժշտաց: Թէպէտ և ես անձամբ ականատես չեղայ այդ հանդիսից, այլ 'ի պարտիզին տեսած տախ-